

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over de volgende stukken:

- Geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023 (Kamerstuk 32 317, nr. 862)
- Antwoorden op vragen commissie over o.a. de geannoteerde agenda JBZ-Raad 19 en 20 oktober 2023 (vreemdelingen- en asielbeleid) (Kamerstuk 32 317, nr. 855)
- Verslag van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 19 en 20 oktober 2023 (Kamerstuk 32 317, nr. 861)

De voorzitter van de commissie,
Kat

Adjunct-griffier van de commissie,
Burger

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

II Reactie van de bewindspersoon

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken op 4 en 5 december 2023. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd naar de voortgang die gemaakt wordt op externe migratiedeals, maar zien dit beperkt geagendeerd staan voor deze JBZ-Raad. Wat is de actuele stand van zaken rond de Tunesië-deal? Welke acties worden door de Europese Commissie (EC) en lidstaten ondernomen om de deal alsnog werkend te krijgen? Deelt de Staatssecretaris de mening dat hier meer inspanningen door de EC en de lidstaten voor nodig zijn? Zo ja, voor welke aanvullende inzet zet de Staatssecretaris zich in? Daarnaast vragen voornoemde leden aan welke aanvullende deals actief wordt gewerkt. Dit zijn namelijk juist de maanden om migratie-afspraken te maken met herkomst- en doorreislanden om nog effectief te kunnen zijn als in het voorjaar de instroom naar Europa weer toeneemt. Is de Staatssecretaris bereid te pleiten om ook visabeperkingen en andere negatieve maatregelen aan landen op te leggen die niet bereid zijn om migratie-afspraken te maken?

Verder kijken de leden van de VVD-fractie met interesse naar de deal die gemaakt is tussen Italië en Albanië. Kan de Staatssecretaris een nadere toelichting geven op deze voorgenomen samenwerking? Welke effecten zijn van deze deal te verwachten? Ziet de Staatssecretaris aanvullende mogelijkheden om vergelijkbare deals te sluiten?

Algemene staat van het Schengengebied

De leden van de VVD-fractie kijken met interesse naar de voortgang van de pilots in Roemenië en Bulgarije op het gebied van snelle asielprocedures en terugkeer, maar lezen hierover niks terug in de geannoteerde agenda. Kan de Staatssecretaris een stand van zaken geven van deze pilots? Kunnen er lessen getrokken worden uit deze pilots voor het Europese asielsysteem?

Ten aanzien van het Schengen-acquis juichen de leden van de VVD-fractie toe dat er gesproken wordt over terugkeer. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris voor lidstaten om terugkeerbesluiten op een efficiëntere en effectievere manier van elkaar over te nemen? Is de Staatssecretaris bereid hiervoor te pleiten? Zou een eerder terugkeerbesluit van een andere lidstaat gebruikt kunnen worden om via een zeer korte (schriftelijke) procedure een aanvraag af te wijzen en in te zetten op terugkeer, zoals ook bij herhaalde aanvragen in Nederland gebeurt? Zo nee, welke Europese richtlijnen of verordeningen zitten hierbij in de weg?

Asiel- en migratiepact

De leden van de VVD-fractie kijken met interesse naar de vorderingen die gemaakt worden op de trilogie over de verschillende wetsvoorstellen uit het Asiel- en migratiepact. Deze leden vragen of er vastgehouden wordt aan de rode lijnen zoals verplichte screenings- en buitengrensprocedures, effectieve Dublinafspraken en de toepassing van het veilige land concept. Kan de Staatssecretaris toezeggen dat hij op dit punt geen substantiële concessies zal accepteren, om te voorkomen dat de Europese Unie (EU) voor de komende jaren een ineffectief migratiesysteem overeenkomt en het sluiten van migratiedeals met derde landen wordt bemoeilijkt?

Volledige toepassing van de bepalingen van het Schengenacquis in Bulgarije en Roemenië

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de vorderingen rond de Schengen-toetreding van Roemenië en Bulgarije. Zij constateren dat op de aankomende JBZ-Raad nog geen besluitvorming is voorzien en er nog een factfinding missie naar Bulgarije zal plaatsvinden. Los van de vordering rondom rechtstaat en anti-corruptie, hebben deze leden een belangrijke vraag ten aanzien van secundaire migratie. Zij vragen wat het effect van toetreding van Roemenië en Bulgarije zal zijn op secundaire migratie vanuit Griekenland naar West-Europa (in het bijzonder Nederland). Een migrant die van Griekenland naar Nederland wil reizen, zou na toetreding van Roemenië en Bulgarije vrij door de Schengenzone kunnen reizen, in plaats van minimaal drie buitengrenzen passeren. Welk effect verwacht de Staatssecretaris dat dit heeft op secundaire migratie naar Nederland, in het bijzonder voor asielzoekers die via Griekenland reizen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023

Volledige toepassing van de bepalingen van het Schengenacquis in Bulgarije en Roemenië

De leden van de D66-fractie constateren dat Bulgarije en Roemenië voldoen aan alle voorwaarden voor volledige toepassing van de bepalingen van het Schengenacquis. Zij dringen er daarom bij het kabinet op aan om steun uit te spreken voor toelating.

Asiel- en migratiepact

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of hij de geschetste deadline nog haalbaar acht, gezien het nog ontbreken van compromisteksten en de grote verschillen die nog bestaan tussen de lidstaten.

Het kabinet schrijft in de geannoteerde agenda dat zij prikkels om kwetsbare migranten – waaronder alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) – vooruit te sturen zoveel mogelijk wil voorkomen. Kan de Staatssecretaris schetsen welke prikkels het kabinet ziet in zowel huidige als nieuwe regelgeving en op welke manier hij die prikkels zou willen wegnemen? Eerder heeft de Staatssecretaris toegezegd wetenschappelijk onderzoek te laten doen naar de motivatie en drijfveren van amv's om vast te stellen of dergelijke prikkels er zijn en of het wegnemen van dergelijke prikkels de kwetsbaarheid niet juist vergroot. Wanneer wordt dit onderzoek verwacht? Kan de Staatssecretaris toezeggen geen onomkeerbare stappen te zetten voordat dit onderzoek er is?

Asiel en migratie: externe dimensie

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris kan toezeggen in de gesprekken over migratiepartnerschappen met derde landen altijd ook afspraken over tijdelijke studie- en arbeidsvisie te betrekken. Daarnaast vragen deze leden of de Staatssecretaris de steun voor de Tunesiëdeal wil intrekken en zo niet, in ieder geval erop wil aandringen dat binnen deze afspraken ook oog komt voor opvang en integratie in Tunesië en hervestiging van kwetsbare vluchtelingen naar de EU.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de geannoteerde agenda niets over de afspraken tussen Italië en Albanië over de external processing van asiolverzoeken. Vindt de Staatssecretaris de afspraken juridisch toegestaan? Vindt de Staatssecretaris dat het Unierecht van toepassing is in de voorgestelde Italiaanse opvangcentra en de Italiaanse procedures in Albanië? Heeft Albanië nationale wetgeving ter implementatie van het Verenigde Naties (VN)-Vluchtelingenverdrag? Zo ja, wordt deze wetgeving adequaat uitgevoerd? Ziet de Staatssecretaris een rol weggelegd voor de EC om de naleving van het VN-Vluchtelingenverdrag in Albanië – zowel binnen de voorgestelde Italiaanse opvangcentra als daarbuiten – te waarborgen?

EU-Westerse Balkan Ministerieel Forum te Skopje (26–27 oktober 2023)

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat tijdens het EU-Westerse Balkan Ministerieel Forum te Skopje van 26–27 oktober 2023 de eerbiediging van de rechtsstaat aan bod is gekomen. Vindt de Staatssecretaris dat migranten in een rechtsstaat asiel zouden moeten kunnen aanvragen? In hoeverre is het volgens de Staatssecretaris theoretisch én praktisch mogelijk om in Servië asiel aan te vragen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie merken op dat de geannoteerde agenda niets bevat over de EU Facility for Refugees in Turkey (FRIT). Kan de Staatssecretaris inzage geven of er in de Raad unaniem wordt gedacht over de noodzaak tot voortzetting van de financiering? In hoeverre zetten EC en Raad zich actief in om financiering te richten op specifieke kwetsbare groepen zoals mensen op de vlucht met een handicap en alleenstaande vrouwen? Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris voor het additioneel ondersteunen van Turkije in de vorm van complementary pathways voor vluchtelingen die in Turkije verblijven?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de toezegging van de EC dat er een audit zou komen van de afgelopen financiering van het FRIT. Kan de Staatssecretaris inzage geven in het proces omtrent de voorgestelde audit en wanneer de resultaten hiervan gedeeld gaan worden met de Kamer? Kan de Staatssecretaris in dit kader reflecteren op het Second Türkiye-EU High Level Dialogue on Migration and Security die heeft plaatsgevonden op 23 november 2023? Eind 2022 kwam Human Rights Watch met het rapport «Turkey: Hundreds of Refugees Deported to Syria». Kan de Staatssecretaris reageren op de aanbevelingen voor de EC, die genoemd zijn in dit rapport?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met verbazing kennisgenomen dat Turkse autoriteiten de Nederlandse journalist Reber Dosky enige tijd hebben vastgehouden op verdenking van terrorisme. Kan het demissionaire kabinet op deze zaak reageren? Heeft het demissionaire kabinet de Turkse regering hierop aangesproken?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris wanneer de Kamer de kabinetsappreciatie van het rapport van de Commissie Meijers over de status van Oekraïense vluchtelingen in de EU zal ontvangen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen aandacht voor de onderhandelingen over de uitvoering van het EU-Tunesië Memorandum of Understanding. Heeft de Associatieraad reeds plaatsgevonden of is deze al gepland? Hoe staat het met de uitwerking van het voornemen voor Tunesische wetgeving ter implementatie van het VN-Vluchtelingenverdrag?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda en hebben de volgende opmerkingen en vragen.

Asiel- en migratiepact

De leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat er mogelijk nog dit jaar een akkoord wordt bereikt over het Pact. In november 2020 sprak de Kamer met het kabinet af dat er geen onherroepelijke stappen zouden worden gezet voordat de Kamer erover heeft kunnen debatteren. Deze leden stellen nogmaals vast hoe intransparant dit proces van de trilog is en roepen het kabinet op om dit te verbeteren en de Kamer nauwer bij dit proces te betrekken.

Asiel en migratie: externe dimensie

Graag ontvangen de leden van de SP-fractie een update van de Staatssecretaris over de implementatie van de Tunesiëdeal. Ondanks de zeer zorgwekkende signalen antwoordde de Staatssecretaris eerder dat de deal nog niet dood zou zijn en dat de EC met de Tunesische regering spreekt over de uitwerking. Graag ontvangen voornoemde leden een update op dit punt. Hoe staat het met het opzetten van een functioneel Tunesisch asielsysteem? Dit laatste is ook relevant in het licht van de uitspraak van het Britse Hooggerechtshof, waarin (kort samengevat) wordt gesteld dat het Rwandese asielsysteem onvoldoende waarborgen biedt tegen refoulement, zodat verplaatsing van asielzoekers naar Rwanda vooralsnog niet rechtmatig is. Deelt de Staatssecretaris deze opvatting?

Verder hebben de leden van de SP-fractie kennisgenomen van de overeenkomst tussen Italië en Albanië. Het standpunt van het kabinet dat afspraken over migratie met derde landen zowel bilateraal als Europees kunnen en moeten worden gemaakt, is bekend. Maar vindt de Staatssecretaris het wenselijk wat Italië doet op dit punt? Immers, hoe de Albaniëdeal uitpakt, heeft ook gevolgen voor de rest van Europa. Zo is bijvoorbeeld onduidelijk wat er gebeurt met afgewezen asielzoekers in de Albanese opvangcentra. Kunnen deze mensen nogmaals in de EU asiel aanvragen, als ze die centra verlaten? Hoe staat de Staatssecretaris in het algemeen tegenover extraterritoriale processing c.q. de toepassing van Nederlands asielrecht in een land buiten de EU? Daarnaast, wordt er in de

JBZ-Raad nagedacht over opvangcentra buiten de EU waar over asielaanvragen wordt beslist op basis van Europees asielrecht door Europese ambtenaren? Hoe staat de Staatssecretaris daar tegenover?

Arbeidsmigratie

De leden van de SP-fractie zijn bezorgd dat de EC toch weer gewoon doorgaat met het bevorderen van arbeidsmigratie. De Commissievoorstellen van 15 november 2023 zijn verpakt in alarmistische termen, zoals «critical labour shortages» (de Eurocommissaris koppelde zelfs het slagen van de energietransitie eraan). Is de EC zich ook bewust van de maatschappelijke weerstand? Erkent de Staatssecretaris dat nieuwe arbeidsmigranten hiernaartoe halen zich slecht verenigt met het enorme woningtekort?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken ten aanzien van de onderwerpen asiel- en vreemdelingenzaken.

De leden van de ChristenUnie-fractie zouden daarover nog willen vragen of ook de Staatssecretaris nog zal vragen naar de stand van zaken met betrekking tot het door de EC aangekondigde brede partnerschap met Egypte en de uitwerking van de afspraken met Tunesië. Deze leden zouden daarover met name willen weten, naar aanleiding van de motie van het lid Drost c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1963), hoe de feitelijke naleving van mensenrechten van migranten, zoals die zijn vastgelegd in internationale verdragen, in het geval van de overeenkomst met Tunesië gegarandeerd en gecontroleerd wordt. Is de Staatssecretaris van oordeel dat de naleving van mensenrechten van migranten voldoende is?

II Reactie van de bewindspersoon